

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ

55-1

BRNO 2014

PŘEHLED VÝZKUMŮ

Recenzovaný časopis
Peer-reviewed journal

Ročník 55
Volume 55

Číslo 1
Issue 1

Předseda redakční rady
Head of editorial board

Pavel Kouřil

Redakční rada
Editorial board

Herwig Friesinger, Václav Furmánek, Janusz K. Kozłowski,
Alexander Ruttikay, Jiří A. Svoboda, Jaroslav Tejral, Ladislav Veliačik

Odpovědný redaktor
Editor in chief

Petr Škrdla

Výkonná redakce
Assistant Editors

Hedvika Břínková, Jiří Juchelka, Soňa Klanicová, Šárka Krupičková,
Olga Lečbychová, Ladislav Nejman, Rudolf Procházka, Stanislav Stuchlík,
Lubomír Šebela

Technická redakce, sazba
Executive Editors, Typography

Azu design s.r.o.

Software
Software

Adobe InDesign CS6

Fotografie na obálce
Cover Photography

Hostěradice, okr. Znojmo. Sestava nádob s kremací ze žárového hrobu
kultury zvoncovitých pohárů. (viz obr. 10 na str. 59)

Adresa redakce
Address

Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i
Královopolská 147
612 00 Brno
IČ: 68081758
E-mail: pv@arub.cz
Internet: <http://www.arub.cz/prehled-vyzkumu.html>

Tisk
Print

Azu design s.r.o.
Bayerova 805/40
602 00 Brno

ISSN 1211-7250
MK ČR E 18648

Vychází dvakrát ročně
Vydáno v Brně roku 2014
Náklad 400 ks

Časopis je uveden na Seznamu neimpaktovaných recenzovaných periodik vydávaných v ČR.
Copyright ©2014 Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i. and the authors.

STANOVIŠTĚ (K. Ú. STANOVIŠTĚ NA MORAVĚ, OKR. BRNO-VENKOV)

„Čtvrtky za doly“. LnK. Ojedinelý nález. Povrchový sběr.

Dne 13. května roku 2013 Jindřich Nepovím (Havlíkův Brod) našel kopytovitý klín, datovatelný do období neolitu, konkrétně do kultury s lineární keramikou. Místo nálezu se nachází v trati „Čtvrtky za doly“ položené na mírném svahu pozvolně klesajícím k jihu s nadmořskou výškou 528,5 m na břehu Újezdského potoka, který teče asi 350 m od místa nálezu. Souřadnice nálezu jsou: 49°14'17.679"N, 16°16'12.173"E. Jindřich Nepovím jej předal do Muzea Vysočiny Havlíkův Brod. Jedná se o kopytovitý klín vysokého plankonvexního příčného průřezu, velmi precizně obroušený (obr. 16). Rozměry jsou: délka 195 mm, výška 33 mm, šířka 33 mm, báze 29 mm. Váha je 395 g a zachovalost 100%. Linie ostří je souměrně zaoblená, kolmá na podélnou osu artefaktu a vějířovitě symetrická. Týl je mírně zaoblený s tendencí k zužování. Tvar v bokorysu je obdélný, přičemž hřbetová strana je mírně konvexně zakřivena. Pracovní stopy v podobě mělkých rýžek byly pozorovány v oblasti hřbetu a báze. Ostří je poměrně dobře zachováno, jen s méně výraznými deformacemi. Stopy po upevnění nebyly pozorovány. Povrch je na několika místech poznamenán rýhami způsobenými radlicí pluhu. Z blízkého okolí pochází kopytovitý klín např. z obce Hluboké (Knotková 2011, tab. XXXII/ID 16), Dukovany (Knotková 2011, tab. XXXII/ID 48), Slavětice (Knotková 2011, tab. XXX/ID 10) nebo Senorady (Knotková 2011, tab. XXIX/ID 52, 53).

Surovina, ze které byl kopytoviný klín vyroben, je dle makroskopického určení zřejmě metabazit (typu Jizerské hory?), který představuje jednu z nejvyužívanějších surovin na výrobu neolitické broušené kamenné industrie. Po patinaci mívá hornina světle zelenošedou barvu a častým jevem je zřetelná foliace suroviny a střídání světlých a tmavých pásků (Přichystal 2009, 176–177). Surovina je na lokalitě importem, v místní geologické stavbě se totiž nevyskytuje. Dalšími možnostmi proveniencí suroviny jsou šterkové říční sedimenty řek Oslavy, Jihlavy a Dyje, které poskytují valouny amfibolitů a zdroje metabazitu (zelené břidlice) typu Želešice. Ty se nacházejí od zájmové lokality 25 km vzdušnou čarou v okolí obce Želešice. Hornina mívá po navětrání tmavě i světle zelenošedou barvu. U suroviny je obvykle zřejmá metamorfická foliace a běžně se v ní vyskytují i tmavě zelené šlíry až žilky (Přichystal 2009, 179; Vokáč 2008, 24, 154). Přesné určení by umožnila pouze analýza materiálu.

Radka Urbánková, Aleš Knápek

Literatura

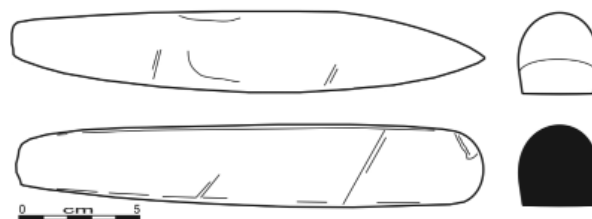
Knotková, J. 2011: *LnK v Pooslaví a Pojihlaví na Třebíčsku*. Rkp. bakalářské diplomové práce. Uloženo: Knihovna Filozofické fakulty Masarykovy univerzity, Brno.

Přichystal, A. 2009: *Kamenné suroviny v pravěku východní části střední Evropy*. Brno: Masarykova univerzita.

Vokáč, M. 2008: *Broušená a ostatní kamenná industrie z neolitu a eneolitu na jižní Moravě se zvláštním zřetelem na lokalitu Těšetice-Kyjovice*. Rkp. disertační práce. Uloženo: Knihovna Filozofické fakulty Masarykovy univerzity, Brno.

Resumé

Stanoviště (Bez. Brno-venkov). „Čtvrtky za doly“. Neolithikum. LBK. Einzelfund. Oberflächensammlung. Schuhleistenkeil.

Obr. 16. Stanoviště. Kopytovitý klín LnK.

Abb. 16. Stanoviště. Der Schuhleistenkeil der LBK.

UHERSKÝ BROD (OKR. UHERSKÉ HRADIŠTĚ)

„Na Jiříčkách“. LnK. Sídliště. Ojedinelý hrob. Záchranný výzkum.

Během záchranného archeologického výzkumu bylo při stavbě výrobní haly firmy MANN+HUMMEL zjištěno osídlení ze dvou časových horizontů našeho pravěku (viz kapitola Doba železná). Lokalita se nachází v jižní části katastru, v blízkosti areálu Slovákých strojů, na mírném návrší tvořeném smíšenými sedimenty s častým výskytem pískovců a jílovců. Prostor s pozitivní archeologickou situací byl na západní straně vymezen tokem Mlýnského potoka a na východní straně širokou nivou potoka Nivničky (na dolním toku u Uherského Brodu zvanou Korečnice). V souřadnicovém systému S-JTSK je místo výzkumu určeno souřadnicemi: Y = 524308, X = 1190140.

Nejčetnější nálezy náleží kultuře s lineární keramikou. Z tohoto období bylo prozkoumáno přibližně šedesát zahlobených archeologických objektů, z nichž velkou většinu tvoří kůlové jámy, které v prostoru výzkumu tvořily půdorys obvyklé halové stavby s pěti řadami kůlů. Druhá početná skupina nalezených jam z tohoto období je reprezentována stavebními jámami, v jednom místě byla prozkoumána i jáma zásobní.

Poněkud nečekaný a problematický nález je objev kostrového hrobu, který však vzhledem k absenci milodarů v hrobovém inventáři nelze jednoznačně zařadit. Pohřbený byl uložen ve skrčené poloze ve směru západ – východ, na pravém boku s obličejem směřujícím k jihu. Vzhledem k popsanému pohřebnímu ritu a celkovému kontextu doposud získaných poznatků na lokalitě je možné, že by se mohlo jednat o pohřeb neolitického jedince.

Marek Lečbych

Resumé

Uherský Brod (Uherské Hradiště Dist.). „Na Jiříčkách“. More than 60 settlement features dated back to the Linear Pottery Culture were excavated during a rescue excavation in Uherský Brod.

VELATICE (OKR. BRNO-VENKOV)

„Velatický široký“, p.č. 2036/10 a 2046/2. Lnk. Sídliště. Záchraný výzkum.

Při výstavbě dvou nových rodinných domů (rodiny Ludvíkova a Juhaszova; souřadnice WGS-84, Loc: 49°12'0.468"N, 16°44'58.571"E; 49°11'59.792"N, 16°44'56.199"E) na ploše známého hrazeného neolitického sídliště z období starého neolitu bylo zachyceno několik nových objektů typu stavební jámy, pece a příkopu

(obr. 17). Výzkum doplňuje poznatky o dosavadním charakteru osady, která byla hrazená příkopem, do jehož jižní části se koncentrují pyrotechnologické objekty.

Petr Kos

Resumé

Velatice (Bez. Brno-venkov). „Velatický široký“. Neolithikum (LBK). Siedlung. Rettungsgrabung.

ZDOUNKY (K. Ú. DIVOKY, OKR. KROMĚŘÍŽ) „Žernová“. MMK. Sídliště. Povrchový průzkum.

Při povrchovém průzkumu okolí zaniklé středověké osady Žernová byly v severní části stejnojmenné lesní trati získány pravěké nálezy. Místem nálezu je okraj táhlého plochého hřebene, který dále výrazně spadá k údolí Divockého potoka na severu a další bezejmenné vodoteče na západě. Plocha s nadmořskou výškou okolo 300 m, na níž byly učiněny nálezy, převyšuje údolí o zhruba 30 m. Jedná se o širší okolí bodu definovaného souřadnicemi 49°12'8.778"N, 17°19'3.836"E, který je vzdálen přibližně 1 km jihovýchodně od středu obce.

Na erodovaném povrchu lesní půdy a ve vývratech byl nalezen menší počet střepů kultury s moravskou malovanou keramikou a malá lichoběžníkovitá kamenná sekera. Soubor je uložen v Muzeu Kroměřížska.

Miroslav Daňhel

Resumé

A collection of Moravian Painted Ware culture pottery fragments and a stone axe were found during a surface survey at Zdounky.

Obr. 17. Velatice. Řez pecí a příkopem na neolitickém sídlišti; dům rodiny Ludvíkova na p.č. 2036/10.

Abb. 17. Velatice. Schnitt durch den Ofen und den Graben in der neolithischen Siedlung; Ludvíkova Einfamilienhaus auf Grundstück Nr. 2036/10.